

8.Sınıf TC İnkılap Tarihi Konu Özetleri

4.Ünite : Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye
4.Bölüm : Eğitim ve Kültür Alanında Yapılan İnkılaplar

a. Eğitim Alanında Neler Yapıldı?

Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği Kanunu) (3 Mart 1924)

 <p>Medreseler</p>	Açıldıklarında pozitif bilimler alanında da eğitim veren medreseler, sonradan dinî ağırlıklı eğitim veren kurumlara dönüşmüştür.	 <p>Bağlı Olduğu Kurum</p>
 <p>Batılı tarzda eğitim veren kurumlar</p>	Tanzimat ile başlayan süreçte önce askerî okullarda, daha sonra sivil okullarda Batılı tarzda eğitim verilmeğe başlandı.	 <p>Maarif Vekâleti (Eğitim Bakanlığı)</p>

Cumhuriyetin ilanından sonra gerçekleştirilecek olan inkılaplar arasında eğitim önemli bir yere sahipti. Çünkü Osmanlı Devleti'nden kalan eğitim sistemi, cumhuriyetin ilkeleri ile bağdaşmamaktaydı. Atatürk, öğretim birliği sağlanmadan sosyal bütünleşmenin ve çağdaşlaşmanın gerçekleşmeyeceği inancında idi.

Atatürk, hem eğitim ve öğretimdeki düzensizliği ortadan kaldırmak hem de gerçekleştirilen inkılapları yerleştirmek ve geliştirmek istiyordu. Bu amaçla ülkedeki okulların bir çatı altında toplanmasına karar verdi. 3 Mart 1924 tarihinde, **Tevhid-i Tedrisat Kanunu** (Öğretim Birliği Kanunu) TBMM'de kabul edildi. Böylece medreseler kaldırılarak ülkede eğitim öğretimde birlik sağlandı. Ülkedeki bütün okullar devlet denetimine alınarak Millî Eğitim Bakanlığına bağlandı. Bu gelişmelerle eğitim, Atatürk'ün arzuladığı millî, laik, çağdaş ve bilimsel esaslar çerçevesinde yeniden düzenlendi. Ülkede, Batılı ve modern eğitim veren ilköğretim okulları, liseler ve meslek liseleri ile üniversite gibi çağdaş öğretim kurumları açıldı.

! Unutmayınız

Millî Eğitim

İnsanların, doğuştan sahip oldukları bazı yetenekleri vardır. Bu yetenekler yaratılış icabı kişiden kişiye değişir. Bu aşamada eğitim için; bir insanın davranışında, beceriler ve kazanımlar yoluyla istenilen değişimi sağlama sürecidir diyebiliriz. Bu süreç, ailede başlar, okulda devam eder, çevrede iyice pekişir ve son olarak toplumda hak ettiği değeri ve saygıyı bulur.

Çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak ancak eğitimle gerçekleşebilir. Bu sebeple her millet, gençlerini geleceğe hazırlamak için bir eğitim sistemi seçer. Buna "millî eğitim" adı verilir.

Türk Millî Eğitimi

- ◆ Temelini akılcılık ve bilimsellik oluşturur.
- ◆ Toplum hayatına uyum sağlayan, kişilik sahibi iyi vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlar.
- ◆ Ülke bütünlüğümüzün devam etmesini, millî birlik ve beraberliğimizin sağlanmasını esas alır.
- ◆ Millî varlığımızın ve kültürümüzün korunmasını, kendisine hedef belirler.

Harf İnkılabı (1 Kasım 1928)

Yazı, toplumda duygu ve düşüncelerin anlatımını sağlayan önemli bir araçtır. Bu sebeple kullanılan alfabe, toplumun diline uygunluk göstermelidir. Dil ve alfabe birliği sağlayan toplumlarda okuma yazma kolay öğrenilir, kültür ve düşünce yaşamı gelişir.

Orta Asya'da yaşayan Türkler, kendilerine ait millî alfabeler kullanmışlardı. Kök Türk alfabeti Türklerin kullandıkları ilk alfabedir. Daha sonraları Uygur alfabetini kullanan Türkler, İslamiyetle birlikte Arap alfabesine geçtiler.

Cumhuriyetin kabul edilmesiyle birlikte, toplumdaki eğitim ve kültür sorunları birer birer çözümlenmeye başlandı. Öncelikle ülkede eğitim alanındaki geri kalmışlığı ortadan kaldırmak gerekiyordu. Arap alfabesiyle bunu gerçekleştirmek ise çok zordu. Zor öğrenilen bir alfabe ile düşük olan okuryazar oranını artırmak kolay olmayacaktı. Bu nedenle, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşabilmek için bir an önce Latin alfabesine geçmek gerekiyordu. Çünkü çağdaşlaşmak için yeterince zamanı olmayan Türk toplumunun kolay öğrenilebilen yeni bir alfabeye ihtiyacı vardı.

Alfabe konusunda çalışmalar yapmak amacıyla 1927 yılında, Atatürk'ün öncülüğünde bir Alfabe Komisyonu kuruldu. Ayrıca bu komisyonun adına "Dil Encümeni" ifadesi de eklendi. Bu komisyon alfabe değişikliği ile ilgili yapılması gerekenleri anlatan bir "Elifba Raporu" hazırladı. Bu rapor ve yapılan çalışmalar sonucunda Latin harflerinden yararlanılarak yeni Türk alfabeti oluşturuldu.

Bunları Biliyor musunuz?

Ülkemizde okuryazar oranı 1927 yılında %10,6 iken 2016 yılında 96,5 olmuştur.

Alfabenin yenilenme çalışmalarına katkıda bulunan Atatürk, 9 Ağustos 1928'de İstanbul Sarayburnu'nda yaptığı bir toplantıda yeni Türk alfabetini büyük bir heyecan içinde halka tanıttı. Atatürk, yaptığı konuşmada; **"Yeni Türk harflerini çabuk öğrenmelidir. Her vatandaşa, kadına, erkeğe, hamala, sandalacıya öğretiniz. Bunu vatanseverlik ve milliyetçilik görevi biliniz. Bu görevi yaparken düşününüz ki bir milletin, bir sosyal**

toplumun yüzde onu, yirmisi okuma yazma bilir, yüzde sekseni, doksanı bilmezse bu ayıptır.” demiştir.

Türk toplumunun ve eğitiminin önündeki engellerden birini daha aşmak amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi, 1 Kasım 1928’de **Yeni Türk Harfleri Hakkında Kanun**’u kabul etti.

Millet Mektepleri Açılıyor

Yurt genelinde yeni alfabenin öğretilmesi, halkın eğitim ve kültür seviyesinin yükseltilmesi için hızlı bir çalışma başlatıldı. Bu amaçla, 24 Kasım 1928 tarihli bir genelge ile ülkenin her yanında **Millet Mektepleri** açıldı (1 Ocak 1929). Buralarda okuma yazma bilmeyen vatandaşlara okuma yazma öğretildi. Atatürk, çıktığı yurt gezilerinde yazı tahtasının başına geçerek millete öğretmenlik yaptı (Görsel 4.16). Ülkede okuma yazma bilenlerin sayısı kısa bir sürede hızla arttı. Gittiği her yerde topluma yeni alfabe tanıtan Atatürk’e, Millet Mekteplerinin Başöğretmeni unvanı verildi (24 Kasım 1928). Ayrıca Millet Mekteplerinin kuruluş tarihi olan 24 Kasım, ülkemizde 1981 yılından itibaren “Öğretmenler Günü” olarak kutlanmaktadır.

Türk Tarih Kurumunun Açılması (1931)

Millî tarih: Türk kültürünün temellerinden biri de Atatürk’ün milliyetçilik ilkesine dayanan millî tarihtir. Atatürk, Türk kültürünün geliştirilmesi ve yükseltilmesi yolunda, tarih çalışmalarına önem vermiştir. Bunun sebebi, ortak bir tarihin, bir milletin oluşmasında etkin öğeler arasında yer almasıdır. Millî tarih bilinci aynı zamanda bir arada ve bağımsız yaşamın da başlıca dayanağıdır.

Türk Tarih Kurumunun Açılma Nedeni

Yeni Türk devletinde tarih anlayışı, Atatürk’ün milliyetçilik düşüncesini temel alıyordu. Dolayısıyla İslam tarihi ve Osmanlı tarihi yerine, millî tarih ön planda tutulmalıydı. Bu arada Avrupalı bazı tarihçiler, Türklerin sarı ırktan olduklarını ve uygarlığa herhangi bir katkıda bulunmadıklarını iddia ediyorlardı. Atatürk, Avrupalı tarihçilerin bu görüşlerinin doğru olmadığını tüm dünyaya kanıtlamak istiyordu. Bütün bunları gerçekleştirebilmek için kişisel değil, örgütlü bir çalışmaya ihtiyaç vardı. Atatürk, hemen bu konuda çalışmalara başladı.

Türk tarihini araştırmak, bilimsel yöntemlerle ortaya koymak ve tarih bilincini geliştirmek amacıyla, Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti kuruldu (1931). Bu Kurum daha sonra, Türk Tarih Kurumu adını aldı.

Türk Tarih Kurumu Neler Yaptı?

Türk Tarih Kurumu, millî bir toplum olma yolunda millî tarih anlayışını benimsemiş ve bu yolda önemli çalışmalar yapmıştır. Bu Kurum, yaptığı çalışmalarla Türk tarihinin çok eskilere dayandığını, Türk milletinin yüksek bir uygarlığa sahip olduğunu ve uygarlıkların gelişmesine katkıda bulunduğunu tüm dünyaya bilimsel yollardan ispat etmiştir.

Türk Dil Kurumunun Açılması (1932)

Dil: İnsanlar arasında iletişim kurulmasını, sosyal ilişkilerin ve kültürel yaşamın oluşmasını sağlayan önemli bir araçtır. Ayrıca kültürel değerlerin sonraki kuşaklara aktarılmasında hayati öneme sahiptir. Dil, millî birlik ve beraberliğin sağlanmasında ve millet olmada en temel

etkenlerden biridir. Türk dili, tarih boyunca büyük değişiklikler geçirerek günümüze kadar ulaşmıştır.

Türk Dil Kurumunun Açılma Nedeni

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Türk dili yeterince gelişmemiştir. Çünkü bu dönemde bilim, edebiyat ve resmî yazışma dili olarak Osmanlı Türkçesi de denilen Osmanlıca kullanılıyordu. Osmanlıca, Arapça ve Farsçanın etkisi altında olan bir aydın dili idi. Halk ise günlük yaşamda Türkçe konuşmaya devam ediyordu. Dil konusundaki bu ikilik, toplum ile devlet arasındaki bağın kopmasına, Türk dilinin geri kalmasına sebep oluyordu. Ayrıca dil birliğinin olmaması ülkede aynı kültürün yaşanmasını, insanların kaynaşmasını ve millî bütünlüğü engelliyordu.

Atatürk, Türkçenin dünya dillerinin en köklü ve gelişmiş dillerinden biri olduğuna inanıyordu. Bu inançla millî bir dil politikası geliştirdi. Atatürk, Türkçenin gelişmesi ve millî bir dil olması için çalışmalar başlattı.

- ◆ Türkçeyi yabancı kelimelerden arındırmak,
- ◆ Türk dilinin zenginliğini ortaya çıkarmak,
- ◆ Türkçe'nin bilim dili olması için çalışmak,
- ◆ Yeni Türkçe kelimeler türetmek,
- ◆ Yazı dili ile konuşma dili arasındaki farklılığı gidermek,
- ◆ Millî kültürü geliştirmek amacıyla 1932 yılında, Türk Dil Kurumu kuruldu.

Bu kurum, bilimsel yöntemler kullanarak Türk dili üzerinde çalışmalar yaptı. Halkın konuştuğu Türkçeyi yazı diline dönüştürerek millî dilin önem kazanmasını sağladı. Atatürk'ün çoğu zaman yakından izlediği derleme ve tarama çalışmaları sonucunda, binlerce yeni kelime güncel kullanıma yeniden kazandırıldı.

b. Üniversite Reformu (1933)

Bir ülkenin ilerlemesi ve kalkınmasında üniversiteler önemli bir yere sahiptir. Başka bir ifade ile üniversiteler, araştırma yolu ile insanlığa yeni bilgiler kazandırmak ve bireyin toplumsallaşmasını sağlamak gibi görevleri yerine getirmektedir.

Osmanlı Devleti döneminde, üniversite eğitimi çalışmalarını sürdüren Darülfünuna bağlı hukuk, tıp, edebiyat ve fen fakülteleri eğitim öğretim vermekteydi. Ayrıca, Mülkiye Mektebi, Orman Mektebi, Baytar Mektebi gibi yüksek okulları vardı. Bunların yanında, Deniz ve Kara Harp Okulu gibi ordunun personel ihtiyacını karşılamak amacıyla eğitim ve öğretim faaliyetlerini devam ettiren kurumlar da bulunmaktaydı.

Atatürk, çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'nin felsefesine uygun üniversitelerin kurulması için çalışmalar yapılması amacıyla bir komisyon kurulmasını istedi. Yapılan çalışmaların sonucunda, İsviçreli Prof. Dr. Albert Malche (Albert Malşe) ülkemize davet edildi ve konu ile ilgili bir çalışma yapması istendi. Albert Malche, yapmış olduğu çalışmalar sonucunda bir rapor hazırladı. Bu raporun bazı maddeleri şunlardır:

- Üniversitelerde başarının sağlanması için mutlaka dil derslerine önem verilmelidir.

- Üniversitelerde görevli öğretim üyelerinin bilimsel seviyeleri yükseltilmelidir.
- Üniversitelere öğrenci alınırken sınav sistemi uygulanmalıdır.
- Üniversitelerde sosyal tesisler (spor alanları, pansiyon, yemekhane) yapılmalıdır.
- Bilimsel çalışmaların daha yaygın hâle gelmesi için kongre ve konferanslar düzenlenmelidir.

Bu rapor, ülkemizde ilk üniversite reformunun başlatılmasını sağladı. Malche'nin raporu doğrultusunda, 1933 yılında Darülfünun kapatılıp yerine İstanbul Üniversitesi açıldı. 1936 yılında bu üniversitedeki fakülte sayısı artırılarak beşe çıkarıldı.

Yeni Açılan Eğitim Kurumları

1925 → Ankara Hukuk Fakültesi

1926 → Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü

1935 → Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi (Görsel 4.19)

1936-1937 → İstanbul'daki Mektebi Mülkiye, Ankara'ya taşındı. Okulun adı Siyasal Bilgiler Fakültesi oldu.

Gerçekleştirilen üniversite reformu ile araştıran, bilimsel çalışmaları rehber edinen yeni eğitim kurumları ülke genelinde hızla yayıldı. Bilim ve teknoloji alanında önemli ilerlemeler kaydedildi. Yeni ders kitaplarının hazırlanmasında çağdaş metotlar kullanıldı. Üniversite ve yüksek okullar, kendi bünyelerinde halka yönelik konferanslar düzenleyerek Türk milletinin aydınlanması için önemli çalışmalar başlattılar.

c. Atatürk'ün Güzel Sanatlara ve Spora Verdiği Önem Atatürk ve Güzel Sanatlar

Güzel sanatların amacı, insanların birbirlerini sevmelerini, gelecek kuşaklar için çalışmalarını ve kalıcı eserler vermelerini sağlamaktır. Sanatkâr, bu görevi başarırsa hem kendi milletine hem de insanlığa karşı sorumluluğunu yerine getirmiş olur. Atatürk, sanat ve sanatkâra verdiği önemi şu sözlerle dile getirmiştir:

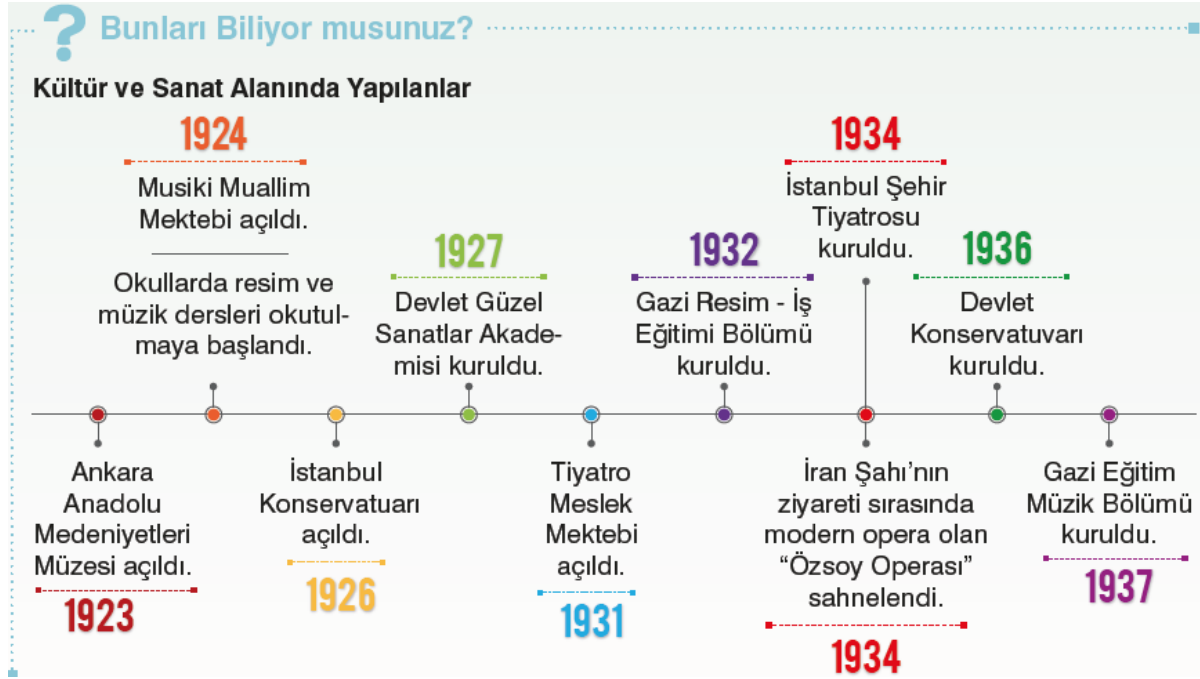
"Efendiler!.. Hepiniz milletvekili olabilirsiniz! Bakan olabilirsiniz! Hatta cumhurbaşkanı olabilirsiniz fakat sanatkâr olamazsınız."

Atatürk, müzik öğretmeni yetiştirilmesi amacıyla Ankara'da, 1924 tarihinde Musiki Muallim Mektebinin açılmasını sağlamıştır. Bazı öğrenciler de müzik eğitimi almak için yurt dışına gönderilmiştir.

1934 yılında yapılan bir düzenleme ile Millî Musiki ve Temsil Akademisi kuruldu ve Musiki Muallim Mektebi de bu Kuruma bağlandı. Daha sonra, bu Enstitü, 1937 - 1938 öğretim yılından itibaren Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü Müzik Bölümü adını aldı. Okul hâlen Gazi Üniversitesine bağlı Müzik Eğitimi Bölümü olarak sanatçı ve öğretmen yetiştirmeye devam etmektedir. Bu Enstitü ülkemizde müzik alanında önemli çalışmalar

gerçekleştirdi. Diğer yandan, çağdaş anlamda ilk orkestra olan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası da 1932 yılında kuruldu. Orkestra, konserler vermeye başladı.

Atatürk, Türk resminin gelişmesi amacıyla, yurt dışında eğitim alan ressamı, eski adı Sanayiinefise Mektebi olan Güzel Sanatlar Okulunda görevlendirdi. Cumhuriyetin kuruluşunun onuncu yılı nedeniyle ülkemizin dört bir yanına **"Yurt Gezileri"** adı altında ressamlar gönderildi. Bu ressamların yapmış olduğu tablolar, Ankara'da, 1933 yılında **"Türk İnkılap Sergisi"** adı ile sergilendi. Bu serginin açılışını bizzat Atatürk yapmıştır. Sergideki resimlerde özellikle **"Kurtuluş Savaşı ve Atatürk İnkılapları"** konu olarak seçilmiştir.

Atatürk ve Spor

Atatürk, sanatın yanı sıra, küçük yaştan itibaren büyük bir sevgiyle bağlı olduğu sporla da yakından ilgilenmiştir. Sporun toplum tarafından sevilmesi için gerekli çalışmaları başlatmıştır. İlk olarak 1922 yılında **"Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı"** adı ile yeni bir teşkilatın kurulmasına, devletin sporu ve sporcuyla maddi ve manevi anlamda desteklemesine karar verildi.

Atatürk, spor alanında da öğretmenlerin yetiştirilmesi için İstanbul'da Çapa Muallim Mektebinde ve Gazi Eğitim Enstitüsünde Beden Eğitimi Bölümlerinin açılışını gerçekleştirdi. Çapa Muallim Mektebinde bir kurs açılarak başına Avrupa'da beden eğitimi öğrenimi görmüş Selim Sırrı (Tarcan) Bey getirildi. Böylece ülkemizin ihtiyacı olan beden eğitimi öğretmenlerinin yetiştirilmesi planlandı.

Atatürk'ün, bütün spor dallarına ilgi duymasına rağmen, ata sporumuz olan atlı sporlara özel bir merakı vardı. Atatürk, bu alandaki sporcuları her zaman destekleyerek Türk atlı sporunun gelişmesi için ekonomik açıdan destek olmuştur. Atatürk, Türk sporcularının Olimpiyat Oyunlarına katılmaları için her türlü gayreti göstermiştir. Bu amaçla Türk sporcuları 1924 yılında Paris'te düzenlenen olimpiyat oyunlarına katılmışlar; atletizm, bisiklet, eskrim, futbol, güreş ve halter dallarında yarışmışlardır. Atatürk, spor ve sporcu hakkındaki görüşünü ise şu şekilde belirtmiştir:

“Spor, yalnız beden kabiliyetinin bir üstünlüğü sayılmaz. İdrak ve zekâ, ahlak da bu işe yardım eder. ... Ben, sporcunun zeki, çevik ve aynı zamanda ahlaklısını severim.”